

دولت جمهوری اسلامی افغانستان

وزارت تحصیلات عالی

پوهنتون سلام

پوهنځی شرعیات

رشته تفسیر و حدیث

مقطع ماستری

اخلاق انفرادی و اجتماعی در روشنی احادیث صحیحه

بحث تکمیل مرحله ماستری

محقق: نوریه "رحیمی"

استاد رهنما: دوکتور رحمت الله "زاهد"

کابل .. افغانستان

1396 هجری شمسی

دولت جمهوری وزارت تحصیلات عالی

پوهنتون سلام

پوهنځی شرعیات

رشته تفسیر و حدیث

مقطع ماستری

اخلاق انفرادی و اجتماعی در روشنی احادیث صحیحہ

بحث تکمیلی مرحله ماستری

محقق: نوریہ (رحیمی)

استاد رهنما: دوکتور رحمت الله (زاهد)

کابل - افغانستان

1396 هجری شمسی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پوهنتون سلام

پوهنځی شرعیات و قانون

دپارتمنت فقه و قانون

بورد ماستری

تصدیق نامه

محترم نوریه ولد عبد الرحيم ID نمبر Sh-mst-94-085 (از دور اول تعلیمات اسلامی) از پایان نامه

ماستری خویش زیر عنوان: اخلاق انفرادی و اجتماعی در روشنی احادیث صحیحه

به روز حجی سنبل تاریخ ۱۳۹۶/۱۰/۳۰ هـ ش موفقانه دفاع نمود، و از نظر

هیأت ژوری مستحق ۹۳ (نمره به عدد) نوریه (نمره به حروف) گردید، موفقیت

شان را از الله متعال خواهانیم.

امضاهای اعضای هیأت ژوری:

ردیف	نام استاد	عضویت	امضاء
۱	دکتور عبد الباري حميدي	عضو هیأت	
۲	دکتور فصیح الله عبد الباقي	عضو هیأت	
۳	دکتور رحمت الله زاهد	رهنما و رئیس جلسه دفاعیه	

..... معاون علمی

..... آمر بورد ماستری

خلاصه

دین اسلام دین همه جانبه بوده و به تمام بخش های زندگی انسانها توصیه های نموده است از آن جمله به مسئله اخلاق تاکید زیاد نموده است .

اخلاق حالت درونی و نفسانی انسان است که باعث میشود از انسان افعال صادر شود بدون آنکه فکر نماید .

در دین اسلام اخلاق نظر به تغییر زمان و مکان قابل تغییر نمیباشد بلکه تمام اصول اخلاقی در دین اسلام ثابت میباشد .

اگر ما به مصادر اسلام که قرآن و حدیث است مراجعه نمایم میبینیم که آیات و احادیث زیاد در رابطه به اخلاق انفرادی و اجتماعی از پیامبر صلی الله علیه وسلم روایت شده است .

جناب محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم بهترین نمونه اخلاق عالی اسلامی است که الله تعالی در رابطه به ایشان فرموده است : **“وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ”** ”القلم/۴” .

ترجمه : **“ هر آینه تو دارای اخلاق عالی هستی ”** .

دین اسلام انسان را مکلف میسازد تا مسائل اخلاقی که مربوط به فرد میشود آنرا بالای خود تطبیق نماید ، و همچنان اخلاق که رابطه فرد را با دیگران برقرار میکند یعنی اخلاق اجتماعی را در نظر گرفته و همراهی دیگران به اساس همان اصول و اساسات اخلاق اجتماعی برخورد نمایند ، و فرد را متوجه میسازد تا از اخلاق سیئه که در دنیا باعث از بین رفتن روابط اجتماعی انسان میشود و در آخرت باعث عذاب الله تعالی میشود انسان را هشدار میدهد که از آن پرهیز نماید .

در فصل اول معرفی اخلاق ذکر شده است که از آن جمله تعریف اخلاق ، اهمیت اخلاق ، خصائص اخلاق اسلامی ، اخلاق از نظر فلسفه های غرب و شرق مورد بحث قرار گرفته است .

در فصل دوم تمام موضوعات که مربوط اخلاق انفرادی حسنه میشود مانند : صدقت ، صبر عفت ، اعتدال و امثال اینها ذکر شده است .

در فصل سوم تمام موضوعات که مربوط اخلاق انفرادی سیئه میشود مانند : دروغ ، غیبت ، سخن چینی و امثال اینها ذکر شده است .

در فصل چهارم تمام موضوعات که مربوط اخلاق اجتماعی میشود ؛مانند : اخلاق فرد همراهی خانواده ، اخلاق مسلمان همراهی اطفال ، اخلاق شاگرد همراهی استاد و اخلاق استاد همراهی شاگرد و امثال اینها مورد بحث قرار گرفته است و دارای بیست مبحث است .

فهرست موضوعات

موضوعات صفحات

Error! Bookmark not defined. مقدمه

Error! Bookmark not defined..... فصل اول

Error! Bookmark not defined..... اخلاق و اهمیت آن

Error! Bookmark not defined. مبحث اول: تعریف اخلاق

Error! Bookmark not defined. مبحث دوم : اخلاق و اهمیت آن از نظر اسلام

Error! Bookmark not defined. مبحث سوم: اخلاق از نظر فلسفه های غرب و شرق

Error! Bookmark not defined. اخلاق از نظر فلسفه غرب:

Error! Bookmark not defined. ..(sokrates) دیدگاه اخلاقی سقراط

Error! Bookmark not defined. : (Aristotele) دیدگاه اخلاقی ارسطو

Error! Bookmark not defined. اخلاق از نظر فلاسفه شرق :

Error! Bookmark not defined. مبحث چهارم : تقسیمات اخلاق

Error! Bookmark not defined. : اقسام اخلاق به اعتبار فطری و کسبی :

Error! Bookmark not defined. تقسیم اخلاق به اعتبار ارتباطات :

Error! Bookmark not defined. .. مبحث پنجم : خصائص اخلاق اسلامی

Error! Bookmark not defined..... فصل دوم

Error! Bookmark not defined..... اخلاق انفرادی

Error! Bookmark not defined. مبحث اول : صداقت

Error! Bookmark not defined. اهمیت صداقت در روشنی احادیث:

Error! Bookmark not defined. اثرات صداقت در زندگی فردی و اجتماعی:

Error! Bookmark not defined. صبر: دوم

Error! Bookmark not defined. آثار و نتایج صبر:

Error! Bookmark not defined. عفو: سوم

Error! Bookmark not defined. فضیلت عفو در احادیث رسول الله:

Error! Bookmark not defined. نمونه های عفو از سیرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم:

Error! Bookmark not defined. فواید عفو و گذشت:

Error! Bookmark not defined. آثار فردی و اجتماعی عفو و گذشت:

Error! Bookmark not defined. راه های عملی عفو:

Error! Bookmark not defined. مبحث چهارم: تقوی

Error! Bookmark not defined. احادیث مربوط به تقوی:

Error! Bookmark not defined. راه های غرس تقوی در قلب:

Error! Bookmark not defined. آثار فردی و اجتماعی تقوی در زندگی مسلمان

Error! Bookmark not defined. مبحث پنجم: اخلاص

Error! Bookmark not defined. احادیث در باره اخلاص:

Error! Bookmark not defined. آراء علماء در باره اخلاص:

Error! Bookmark not defined. علامات اخلاص:

Error! Bookmark not defined. فواید اخلاص:

Error! Bookmark not defined...... مبحث ششم : تواضع

Error! Bookmark not defined......: اقوال بزرگان در باره تواضع:

Error! Bookmark not defined......: فواید تواضع

Error! Bookmark not defined...... وفا به عهد و پیمان

Error! Bookmark not defined......: آیات در رابطه به عهد و پیمان

Error! Bookmark not defined......: وفا به عهد و پیمان از صفات متقین است: **not defined.**

Error! Bookmark not defined...... : اقسام عهد و پیمان

Error! Bookmark not defined...... اعتدال

Error! Bookmark not defined...... مفهوم و اهمیت اعتدال و میانه روی در احادیث نبوی صلی الله علیه و سلم :

Bookmark not defined.

Error! Bookmark not defined......: اعتدال نتایج ذیل را با خود دارد:

Error! Bookmark not defined...... حیا

Error! Bookmark not defined......: حیا در سنت نبوی صلی الله علیه و سلم: **not defined.**

Error! Bookmark not defined......: فواید حیا:

Error! Bookmark not defined...... نصیحت

Error! Bookmark not defined......: اهمیت نصیحت در احادیث رسول الله صلی الله علیه و سلم: **not defined.**

Error! Bookmark not defined......: آداب نصیحت کردن

Error! Bookmark not defined...... توبه

Error! Bookmark not defined......: احادیث در رابطه به اهمیت توبه :

Error! Bookmark not defined......: شرایط توبه

Error! Bookmark not defined...... : فواید توبه

Error! Bookmark not defined...... : آثار و پیامدهای توبه

Error! Bookmark not defined......رفق: مبحث دوازدهم

Error! Bookmark not defined. : احادیث که در رابطه به رفق روایت شده است
defined.

Error! Bookmark not defined......: فواید رفق:

Error! Bookmark not defined.....فصل سوم

Error! Bookmark not defined.....اخلاق سیئه

Error! Bookmark not defined......دروغ: مبحث اول

Error! Bookmark not defined. : حرام بودن دروغ گفتن در احادیث نبوی
defined.

Error! Bookmark not defined...... : انواع دروغ

Error! Bookmark not defined...... پیامدهای دروغ گفتن

Error! Bookmark not defined...... غیبت: مبحث دوم

Error! Bookmark not defined..... : حرام بودن غیبت در احادیث نبوی

Error! Bookmark not defined...... اقسام غیبت

Error! Bookmark not defined...... : آثار غیبت

Error! Bookmark not defined......: علاج غیبت کردن

Error! Bookmark not defined...... سخن چینی: مبحث سوم

Error! Bookmark not defined......: صفات شخص سخن چین

Error! Bookmark not defined......: آثار سخن چینی

Error! Bookmark not defined...... : علاج سخن چینی

Error! Bookmark not defined...... مبحث چهارم: کبر

Error! Bookmark not defined...... : اقسام کبر

Error! Bookmark not defined...... : درجات کبر

Error! Bookmark not defined...... : راه های جلوگیری از کبر

Error! Bookmark not defined...... مبحث پنجم : تهمت

Error! Bookmark not defined...... : انواع تهمت

Error! Bookmark not defined...... تعریف قذف

Error! Bookmark not defined...... : شروط قذف

Error! Bookmark not defined...... : حکم قذف

Error! Bookmark not defined.... : آثار زیانبار افتراء ، تهمت و بهتان

Error! Bookmark not defined...... مبحث ششم : غضب

Error! Bookmark not defined...... : نهی از غضب در سنت نبوی

Error! Bookmark not defined...... : آثار غضب

Error! Bookmark not defined...... : اقسام غضب

Error! Bookmark not defined...... مبحث هفتم : حسد

Error! : احادیث پیامبر صلی الله علیه وسلم در رابطه به حرام بودن حسد

Bookmark not defined.

Error! Bookmark not defined...... : علل و اسباب حسد

Error! Bookmark not defined...... : آثار فردی و اجتماعی حسد

Error! Bookmark not defined...... : راه علاج حسد

Error! Bookmark not defined...... مبحث هشتم : لعنت

Error! Bookmark not defined...... : اقسام لعنت

Error! Bookmark not defined...... : انواع لعنت به اعتبار متعلق

Error! Bookmark not defined...... : حکم لعنت

Error! Bookmark not defined...... : اسباب لعنت

Error! Bookmark not defined...... : اسباب لعنت در جانب عملی

Error! Bookmark not defined...... : اسباب اجتماعی لعنت

Error! Bookmark not defined...... فصل چهارم

Error! Bookmark not defined...... اخلاق اجتماعی

Error! Bookmark not defined...... : اخلاق اجتماعی و اهمیت آن

Error! Bookmark not defined... : اخلاق فرد همراهی والدین

Error! Bookmark not defined... : نیکی با والدین از دیدگاه احادیث نبوی

Error! Bookmark not defined...... : حقوق والدین بالای فرزندان

Error! Bookmark not defined...... : اهمیت نیکی به والدین

Error! : اخلاق فرد همراهی خانمش و اخلاق خانم همراهی شوهرش

Bookmark not defined.

Error! Bookmark not defined...... : اخلاق فرد همراهی خانمش

Error! Bookmark not defined...... : اخلاق زن همراهی شوهر

Error! Bookmark not defined...... : حقوق زوج بالای زوجه از دیدگاه سنت

Error! Bookmark not defined...... : اخلاق فرد همراهی خانواده

Error! Bookmark not defined...... : تعریف خانواده

Error! Bookmark not defined. اخلاق فرد همراهی خانواده از دیدگاه سنت

Error! Bookmark not defined. آثار و پیامدهای اخلاق خوب همراهی خانواده :

Error! Bookmark not defined. مبحث چهارم : اخلاق فرد همراهی مهمان

Error! Bookmark not defined. اکرام مهمان از دیدگاه حدیث :

Error! Bookmark not defined. آداب تعامل با مهمان :

Error! Bookmark not defined. آداب مهمان :

Error! Bookmark not defined. مبحث پنجم : اخلاق فرد همراهی همسایه

Error! Bookmark not defined. حقوق همسایه از دیدگاه سنت :

Error! Bookmark not defined. مبحث ششم : اخلاق شاگرد همراهی استاد

Error! Bookmark not defined. وظایف شاگرد نسبت به استاد :

Error! Bookmark not defined. اخلاق شاگرد همراهی استاد در روشنی احادیث :

Error! Bookmark not defined. مبحث هفتم : اخلاق استاد همراهی شاگرد

Error! Bookmark not defined. اخلاق استاد همراهی شاگرد در روشنی احادیث :

Error! Bookmark not defined. ویژگی های معلم خوب :

Error! Bookmark not defined. مبحث هشتم : اخلاق فرد همراهی بزرگان

Error! Bookmark not defined. اخلاق پیامبر صلی الله علیه وسلم همراهی بزرگان

Error! Bookmark not defined. : طریقه های تعامل همراهی بزرگان

Error! Bookmark not defined. مبحث نهم : اخلاق فرد همراهی دوستان

Error! Bookmark not defined. اخلاق فرد همراهی دوستان در روشنی احادیث :
defined.

Error! Bookmark not defined. : آداب دوستی

Error! Bookmark not defined. مبحث دهم : اخلاق فرد همراهی خویشاوندان
defined.

Error! Bookmark not defined. : صله رحم از دیدگاه احادیث نبوی

Error! Bookmark not defined. : فایده ها و آثار صله رحم

Error! Bookmark not defined. مبحث یازدهم : اخلاق مسلمان همراهی غیر مسلمان
defined.

Error! Bookmark not defined. : گروه های غیر مسلمان

Error! Bookmark not defined. . : حقوق غیر مسلمین بالای مسلمانان

Error! Bookmark not defined. آداب مسلمان با غیر مسلمان غیر محارب :
defined.

Error! Bookmark not defined. : مبحث دوازدهم : آداب سخن گفتن

Error! Bookmark not defined. : آداب سخن گفتن از دیدگاه حدیث

Error! Bookmark not defined. مبحث سیزدهم : اخلاق کمک به دیگران

Error! Bookmark not defined. : فواید کمک به دیگران

Error! Bookmark not defined. مبحث چهاردهم : آداب جواب دادن عطسه
defined.

Error! Bookmark not defined. آداب جواب دادن عطسه از دیدگاه احادیث نبوی :
defined.

Error! Bookmark not defined. مبحث پانزدهم : افشای سلام در جامعه

Error! Bookmark not defined. آداب سلام دادن در روشنی احادیث نبوی :

Error! Bookmark not defined. مبحث شانزدهم : اخلاق مسلمان همراهی اطفال

Error! Bookmark not defined. اخلاق پیامبر صلی الله علیه وسلم با اطفال :

Error! Bookmark not defined. آداب پرورش اطفال:

Error! Bookmark not defined. مبحث هفدهم : اخلاق مسلمان همراهی یتیمان

Error! Bookmark not defined. اخلاق مسلمان با یتیمان از دیدگاه احادیث نبوی :

Error! Bookmark not defined. فواید سرپرستی یتیم :

Error! Bookmark not defined. مبحث هژدهم : مراعات نوبت

Error! Bookmark not defined. مبحث نوزدهم : مراعات قوانین راه

Error! Bookmark not defined. آداب راه از دیدگاه حدیث نبوی :

Error! Bookmark not defined. مبحث بیستم : مراعات نظافت شهری

نتیجه گیری 15

فهرست آیات قرآن کریم..... Error! Bookmark not defined

فهرست احادیث نبوی..... Error! Bookmark not defined

فهرست اسماء..... Error! Bookmark not defined

فهرست مصادر و مراجع 17

نتیجه گیری

شکر و سپاس بی پایان از بارگاه خداوند متعال می نمایم که بنده را توفیق تحقیق بالای موضوع اخلاق که یکی از موضوعات مهم حیات بشری به شمار میرود عطاء نمود.

از تحقیق بالای موضوع اخلاق به نتایج ذیل میرسیم :

۱- اخلاق از نظر اسلام دارای اهمیت خاص میباشد ، توسط اخلاق خوب انسان به خداوند نزدیک میشود ، و محبت خداوند در قلب انسان جای میگیرد و خداوند انسان را دوست میداشته باشد .

۲- اخلاق اسلامی در روابط اجتماعی و شخصیت انسان رول مهم دارد .

۳- اخلاق اسلامی در دعوت اسلامی یک عنصر مهم به حساب میرود که غیر مسلمانان از اخلاق خوب مسلمانان متأثر شده اسلام را قبول میکنند .

۴- هدف از اخلاق خوب در جامعه باید سعادت فرد و جامعه باشد.

۵- در بعضی حالات اخلاق کسبی بود که از محیط و ماحول فرد کسب میکند ، اما در بعضی حالات اخلاق فطری بود که از آوان تولد به همراهی انسان یکجا میباشد.

۶- مسلمان باید همیشه از خداوند متعال بخواهد که برایش اخلاق اسلامی حسنه عطاء نماید.

۷- اخلاق اسلامی اخلاق جهانی و همه شمول است و مطابق فطرت بشری بوده ، ثابت و پایدار میباشد و در هر زمان و مکان قابل تطبیق میباشد ، اخلاق اسلامی به مصلحت فرد و جامعه است .

۸- اخلاق اسلامی انسان را به مدارج بلند انسانیت میرساند و اخلاق اسلامی سبب پیشرفت جامعه میشود.

۹- اخلاق اسلامی باعث میشود که انسان کار های خوب را انجام دهد و در نهایت باعث سعادت دنیا و آخرت و رضای پروردگار شود .

و صلی الله علی محمد هادی الثقلین ، و علی آله و أصحابه و من سار علی هدیهم إلی یوم
القیامة أجمعین .

پیشنهادات

در اخیر برای عملی نمودن اخلاق اسلامی در جامعه این پیشنهادات را تقدیم مینمایم:

۱- اخلاق از مسائل بسیار مهم در جامعه بشری است باید در تمام مراکز علمی یک مضمون بنام اخلاق اسلامی در روشنی قرآنکریم و احادیث نبوی تدریس شود چون اطفال و جوانان آینده سازان کشور هستند باید از مسائل اخلاقی در اسلام آگاهی کامل داشته باشند .

۲- استادان در مکاتب و پوهنتون ها باید در رابطه به پیامدهای اخلاق حسنه در بهبود شخصیت انسان و ترقی جامعه برای شاگردان بیان نمایند و آنها را همیشه توصیه نمایند تا از اخلاق اسلامی برخوردار باشند.

۳- چون محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم دارای اخلاق عالی بودند باید به تمام افراد که از نعمت سواد برخوردار هستند توصیه شود که کتابهای که در باره اخلاق و سیرت پیامبر صلی الله علیه وسلم است مطالعه نمایند و به دیگران برسانند.

۴- دولت باید کمپاین های بخاطر ترویج اخلاق اسلامی در جامعه و دوری نمودن از اخلاق سیئه اقدام نماید که این کمپاین ها از طریق نشر نمودن بروشورها در رابطه به اخلاق ، مقالات در باره اخلاق در سایت های انترنتی ، و دایر نمودن سیمینار های در رابطه به اخلاق اسلامی میتواند باشد .

۵- ملا امامان مساجد از طریق منابر باید برای عامه مردم در رابطه به پیامدهای اخلاق اسلامی معلومات دهند.

۶- والدین باید اولاد های خود را به اخلاق اسلامی تربیه نمایند .

و صلی الله علی محمد هادی الثقلین ، و علی آله و أصحابه و من سار علی هدیهم الی یوم القیامة أجمعین .

فهرست مصادر و مراجع

القرآن الكريم

1. ابن العربي ، أبوبكر . (٢٠٠٣م). احكام القرآن ، تحقيق : محمد عبدالقادر عطا جلد: ٣. ناشر: دارالكتب العلمية
2. ابن خلكان ، ابو العباس شمس الدين احمد بن محمد بن أبي بكر . وفيات الأعيان ، محقق : احسان عباس . ناشر: دارصادر . مكان طبع : بيروت .
3. ابن مسكويه ، تهذيب الاخلاق و تطهير الاعراق . (١٤٢٦ هجرى قمرى). تحقيق: عماد الهلالى ، ناشر : طليعة النور . طبع : اول .
4. ابن منظور ، محمد بن مكرم . لسان العرب ، الناشر : دار صادر - بيروت ، الطبعة: الأولى .
5. ابن هشام ، محمد . (١٩٨٣م) . السيرة النبوية ، بيروت ، دار احيا التراث.
6. الازدى ، أبى بكر محمد بن الحسين . (١٣٤٥ هجرى قمرى) . جمهرة اللغة ، طبع: اول . مكان طبع : مكتبة العارف حيدر آباد دكن الهند.
7. الاشقر، عمر سيمان عبدالله . (٢٠١٢م). التقوى تعريفها و فضلها و محذوراتها و قصص من أحوالها . ناشر : دارالنفائس . طبع: اول.
8. الأصفهاني ، أبى القاسم حسين بن محمد بن راغب. المفردات فى غريب القرآن ناشر: مكتبة نزار مصطفى الباز.
9. اصلاحي ، محمد يوسف . (١٣٨٩ هجرى شمسى). آداب زندگى ، مترجم : عبدالحق حبيبي صالحى . ناشر : انتشارات ميوند.
10. فيروز آبادى ، مجدالدين محمد بن يعقوب . (١٩٩٨م). القاموس المحيط . تحقيق : مكتب تحقيق التراث فى مؤسسة الرسالة . طبع : ٦ .
11. البخارى ، محمد بن اسماعيل . (1407 - 1987). صحيح البخارى . الناشر : دار ابن كثير ، اليمامة - بيروت . الطبعة الثالثة.
12. الترمذى ، محمد بن عيسى أبو عيسى . الجامع الصحيح سنن الترمذى ، تحقيق: أحمد محمد شاكر ، ناشر : دار احيا التراث العربى بيروت.
13. جبران ، مسعود . (١٩٩٢م). معجم الرائد . ناشر: دار العلم الملايين . طبع: ٧.
14. الجبرين ، عبدالله بن عبدالعزيز . التعامل مع غير المسلمين فى السنة النبوية .
15. الجرجانى ، على بن محمد السيد الشريف . التعريفات . تحقيق : محمد صديق المنشاوى . ناشر: دارالفضيلة.
16. الحداد ، حمد عبدالعزيز قاسم . (١٤١٣ هجرى قمرى). أخلاق النبى صلى الله عليه و سلم فى الكتاب و السنه ، رساله دوكتورا.

17. مجموعة من العلماء . (١٩٩٨م) . موسوعة نضرة نعيم فى أخلاق الرسول الكريم النبى صلى الله عليه و سلم . ناشر: دار الوسيلة للنشر و التوزيع . طبع : اول .
18. الحميد ، محمد بن ابراهيم بن احمد . (١٤١٨ هجرى قمرى) . الأسباب المفيدة فى اكتساب الأخلاق الحميدة . ناشر: دار ابن خزيمة . طبع : اول .
19. الحوفى ، احمد محمد . (١٣٨٨ هجرى شمسى) . جلوه هاى از اخلاق پیامبر صلى عليه وسلم . مترجم : كرىمى ، جميل زند ، ناشر: آراس ، طبع : اول .
20. الخرازى ، خالد بن جمعه بن عثمان . (٢٠٠٩م) . موسوعه الاخلاق ، طبع : اول . مكان طبع : كويت .
21. زاهد ، رحمت الله . (٢٠٠٢م) . اللعن و أسبابه فى الكتاب و السنة ، رساله ماسترى .
22. الزركلى ، خير الدين بن محمود بن محمد بن على بن فارس . الاعلام . ناشر: دار العلم للملايين . طبع : ٥ .
23. السجستاني ، أبو داود سليمان بن الأشعث . سنن أبى داود . ناشر : دارالكتب العربى بيروت .
24. السدحان ، عبدالله بن ناصر بن عبدالله . (١٣٢١ هجرى قمرى) . فضل رعاية اليتيم . مكان طبع : عربستان سعودى .
25. الشيبانى ، ابو عبدالله احمد بن حنبل . مسند احمد ابن حنبل ، ناشر: مؤسسة قرطبه ، مكان طبع : قاهره .
26. الطبرانى ، سليمان بن أحمد بن أيوب القاسم . (١٩٨٣م) . المعجم الكبير . تحقيق : حميدى بن عبدالمجيد السلفى . ناشر: مكتبة العلوم و الحكم . طبع : دوم .
27. عدالتخواه ، عبدالقادر . (١٣٨٧) . حقوق فاميل . ناشر : مطبعه ميوند .
28. العسقلانى ، أحمد بن على بن حجر . فتح البارى شرح صحيح البخارى . ناشر : دار المعرفة . مكان طبع : بيروت .
29. العيثمين ، محمد بن صالح . (١٤٢٦ هجرى قمرى) . شرح رياض الصالحين . ناشر: مدار الوطن للنشر .
30. القحطان ن، سعيد على وهف . (٢٠١٠م) . الخلق الحسن فى ضوء الكتاب و السنة . طبع: اول . مكان طبع: رياض .
31. القزوينى ، محمد بن يزيد أبو عبدالله . سنن ابن ماجة . تحقيق : محمد فواد عبدالباقي . الناشر : دار الفكر - بيروت .
32. محمد النجار ، حامد عبدالقادر . (٢٠٠٤م) . معجم الوسيط ، طبع : ٤ .

33. مكارم، الشيرازى . (١٤٢٦ هجرى قمرى). الاخلاق فى القرآن . طبع: دوم. ناشر : مدرسة الامام على بن ابى طالب . مكان طبع: قم ايران.
34. النسائى ، احمد بن شعيب أبو عبدالحمن . (١٩٩١م). سنن النسائى الكبرى. تحقيق : عبدالغفار سليمان البندارى ، سيد كسروى حسن . ناشر : دارالكتب العلمية . مكان طبع : بيروت ، طبع : اول.
35. النووى ، ابو زكريا يحيى بن شرف . (1392). شرح النووى على صحيح مسلم . الناشر : دار إحياء التراث العربي - بيروت . الطبعة الثانية .
36. النيسابورى ، محمد بن عبدالله أبو عبدالله الحاكم . (١٩٩٠م). المسدرك على الصحيح ، تحقيق : مصطفى عبدالقادر عطا . ناشر : دارالكتب العلمية، طبع: اول . مكان طبع : بيروت.
37. نيشاپورى ، ابو الحسن مسلم بن حجاج . صحيح مسلم ، ناشر: دارالجيل بيروت، طبع : اول.

38. <https://fa.wikipedia.org>

39. www.mehrnews.com

40. www.Pajoohi.ir

41. www.New.Philosophy.ir

42. www.rasekhoon.net

43. www.farsnews.com

44. www.dorar.net

45. www.qaradawi.net

46. www.samamos.com

47. www.almaany.com

48. www.saaid.net

49. www.hawzah.net

50. www.nasherislam.blogfa.com

51. www.isalmselect.net

52. www.okhowah.ir

53. www.maarefquran.org

54. www.tadabbor.org.com

55. www.akhawat.islamway.net

56. www.alukah.net

57. www.enasiha.net

58. www.akhbarona.com

59. www.syriaalsham.com

- www.afabir.com .60
www.akhlaqh.prosemani.ir .61
www.mawdoo3.com .62
www.forum.islamstory.com .63
www.bonyana.com .64
www.article.tebyan.net .65
www.hossien.blogfa.com .66
www.al-forqan.net .67

بخاطر دسترسی به متن کامل این تحقیق مراجعه شود به:
پوهنتون سلام، کتابخانه مرکزی چهار راهی گل سرخ، سرک کلوله پشته
و یا هم به ایمیل آدرس ذیل تماس گرفته شود:

salamresearchcentre@salam.edu.af